PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW KART PRACY (PODSTAWA 2026) · PRZYRODA · KLASA 6

Dział 4. Człowiek i środowisko

Zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby, odpady i recykling, oszczędzanie wody i energii, źródła energii, zmiana klimatu i adaptacja, ochrona przyrody i jej formy w Polsce. Sześć kart pracy: teoria z przykładami, ćwiczenia, utrwalenie, zastosowanie i dwa równoległe sprawdziany – z pełnym kluczem odpowiedzi.

Karta	Temat	Zadania
1	**Człowiek i środowisko – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka	5 zad. 12 pkt
2	**Człowiek i środowisko – ćwiczenia podstawowe** Sprawdzam, czy rozumiem podstawy	5 zad. 15 pkt
3	**Człowiek i środowisko – utrwalenie** Zadania o wyższym poziomie trudności	5 zad. 17 pkt
4	**Człowiek i środowisko – w praktyce** Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia	2 zad. 11 pkt
5	**Sprawdzian: Człowiek i środowisko – grupa A** 20 minut · 17 pkt	4 zad. 17 pkt
6	**Sprawdzian: Człowiek i środowisko – grupa B** 20 minut · 17 pkt	4 zad. 17 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 zawiera najważniejsze wiadomości i przykłady – od niej warto zacząć.
- Karty 2–4 to ćwiczenia podstawowe, utrwalenie oraz zastosowanie wiedzy w tekście, na źródle lub w sytuacji z życia.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i grupa B) z tymi samymi typami zadań i tą samą punktacją – gotowe na lekcję.
- Każda karta mieści się na osobnych stronach i ma własną punktację – można ją wydrukować osobno jako pracę domową, kartkówkę lub zastępstwo.
- Klucz odpowiedzi do wszystkich kart znajduje się na końcu zestawu. Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania.

Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Człowiek i środowisko – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 12 pkt

Przypomnij sobie

- **Zanieczyszczenia powietrza** pochodzą z domowych pieców (niska emisja), transportu i przemysłu. Pyły i smog podrażniają drogi oddechowe, nasilają astmę i choroby serca. Pomagają: wymiana pieców, ocieplenie domów, komunikacja zbiorowa i rower.
- **Zanieczyszczenia wody**: ścieki, nawozy i środki ochrony roślin spływające z pól, śmieci. Nadmiar azotu i fosforu wywołuje zakwity glonów i sinic, po których w wodzie brakuje tlenu i giną ryby.
- **Zanieczyszczenia gleby**: nieszczelne wysypiska, wycieki, nadmierne nawożenie, opryski. Substancje szkodliwe przenikają do roślin, a z nimi do organizmów zwierząt i człowieka.
- **Segregacja odpadów**: niebieski – papier, zielony – szkło, żółty – metale i tworzywa sztuczne, brązowy – bioodpady, czarny lub szary – odpady zmieszane. Zużyty sprzęt elektryczny, baterie i leki oddajemy w wyznaczonych punktach – nie do zwykłego kosza.
- **Opakowania**: papierowe i tekturowe są lekkie, szybko się rozkładają i dają się przetworzyć, ale nie chronią przed wilgocią; szklane są ciężkie i tłukące się, ale można je myć, używać wiele razy i przetapiać bez końca; metalowe (puszki) są trwałe i w pełni przetwarzalne; plastikowe są lekkie i tanie, ale rozkładają się setki lat i rozpadają na drobiny – mikroplastik.
- **Zasada 3R**: *reduce* – ograniczaj (kupuj mniej, wybieraj bez zbędnych opakowań), *reuse* – używaj ponownie (torba wielorazowa, bidon, naprawa), *recycle* – przetwarzaj (segregacja). Najlepszy odpad to taki, który w ogóle nie powstał.
- **Źródła energii**: nieodnawialne (węgiel, ropa, gaz ziemny) wyczerpują się i przy spalaniu wydzielają dwutlenek węgla oraz zanieczyszczenia. Odnawialne (słońce, wiatr, woda, biomasa, ciepło Ziemi) odnawiają się i mniej obciążają środowisko. Kraje wytwarzają prąd różnie: w Polsce najwięcej wciąż z węgla, choć szybko przybywa elektrowni wiatrowych i słonecznych; we Francji większość prądu dają elektrownie jądrowe, a w Norwegii – wodne.
- **Efekt cieplarniany** jest naturalny i potrzebny: gazy cieplarniane w atmosferze zatrzymują część ciepła, dzięki czemu średnia temperatura na Ziemi wynosi około +15 °C, a nie około −18 °C. **Zmiana klimatu**: człowiek wzmacnia ten efekt – rosnące stężenie gazów cieplarnianych (głównie dwutlenku węgla z paliw kopalnych) powoduje wzrost średniej temperatury na Ziemi. Ilość gazów cieplarnianych, która powstaje przez nasze codzienne wybory (dojazdy, jedzenie, zakupy, prąd), to **ślad węglowy**. Skutki to częstsze upały i susze, gwałtowne burze i ulewy, topnienie lodowców i podnoszenie się poziomu morza. Przeciwdziałanie to ograniczanie emisji, a przystosowanie – zieleń w miastach, zbieranie deszczówki, oszczędzanie wody.
- **Ochrona przyrody w Polsce**: parki narodowe (ponad 20, m.in. Białowieski, Tatrzański, Biebrzański) – najwyższa forma ochrony obszarowej, parki krajobrazowe, rezerwaty przyrody, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin i zwierząt. W parku narodowym poruszamy się po szlakach, nie hałasujemy, nie zrywamy roślin i nie zostawiamy śmieci.
- **Różnorodność biologiczna** maleje, gdy człowiek wycina lasy, osusza mokradła, zabudowuje łąki, zanieczyszcza wody, a zmiana klimatu przynosi susze i upały – gatunki tracą miejsca do życia i giną. Zmiany w krajobrazie najlepiej widać, gdy porównamy **zdjęcia satelitarne** tego samego miejsca z różnych lat.

Człowiek i środowisko – w praktyce

Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia

KARTA 4/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 11 pkt

Pamiętaj: wiatr i słońce – odnawialne źródła energii

1 **Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.** ___ / 8 pkt

Miasto w upale

W lipcowy dzień termometry w centrum miasta pokazały 34 °C, a w parku oddalonym o kilometr – 29 °C. Centrum jest zabudowane, ma asfaltowe ulice i betonowy plac, w parku rosną stare drzewa i jest staw.

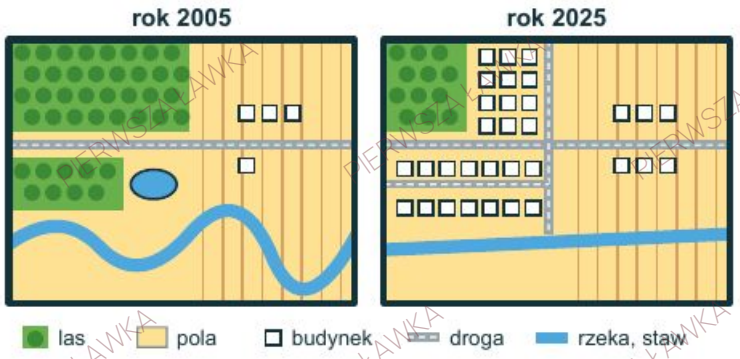
Tekst własny

1.1 **Wyjaśnij, dlaczego w parku było chłodniej.** ___ / 3 pkt

1.2 **Zaproponuj trzy zmiany w centrum, które obniżyłyby temperaturę.** ___ / 3 pkt

1.3 **Wyjaśnij, dlaczego takie zmiany są przykładem przystosowania się do zmiany klimatu.** ___ / 2 pkt

2 **Porównaj dwa uproszczone zdjęcia satelitarne tej samej okolicy z różnych lat. Podaj dwie zmiany w krajobrazie i jeden ich skutek dla przyrody.** ___ / 3 pkt

Sprawdzian: Człowiek i środowisko – grupa A

KARTA 5/6

20 minut · 17 pkt

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 17 pkt

1 **Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.** ___ / 8 pkt

Rachunek za prąd

Rodzina Kowalskich zużyła w ciągu roku 3200 kWh energii elektrycznej. Po wymianie żarówek na LED-owe, wyłączaniu urządzeń z trybu czuwania i praniu w niższej temperaturze zużycie spadło do 2720 kWh.

Za 1 kWh rodzina płaci 0,80 zł.

Tekst własny

1.1 **Oblicz, o ile kilowatogodzin spadło roczne zużycie energii i ile złotych rodzina zaoszczędziła w ciągu roku.** ___ / 3 pkt

1.2 **Wypisz z tekstu trzy działania, dzięki którym rodzina zużyła mniej prądu.** ___ / 3 pkt

1.3 **Wyjaśnij, dlaczego oszczędzanie prądu jest też korzystne dla środowiska.** ___ / 2 pkt

2 **Oceń prawdziwość zdań.** ___ / 3 pkt

1. Energia wiatru jest odnawialnym źródłem energii.	P	F
2. Zużyte baterie można wyrzucać do pojemnika na odpady zmieszane.	P	F
3. Plastik rozkłada się w środowisku w ciągu kilku tygodni.	P	F

3 **Wyjaśnij, dlaczego marnowanie żywności obciąża środowisko.** ___ / 3 pkt

4 **Uzupełnij zdania.** ___ / 3 pkt

1. Woda deszczowa zebrana do beczki to _____.
2. Przeterminowane leki oddajemy do _____.
3. Energia ze spalania węgla pochodzi ze źródła _____.

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Człowiek i środowisko – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 6 (nowa podstawa)

Podgląd pokazał 4 z 11 stron. Pełna wersja: 11 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Człowiek i środowisko – najważniejsze wiadomości – 5 zadań, 12 pkt
- Karta 2: Człowiek i środowisko – ćwiczenia podstawowe – 5 zadań, 15 pkt
- Karta 3: Człowiek i środowisko – utrwalenie – 5 zadań, 17 pkt
- Karta 4: Człowiek i środowisko – w praktyce – 2 zadania, 11 pkt
- Karta 5: Sprawdzian: Człowiek i środowisko – grupa A – 4 zadania, 17 pkt
- Karta 6: Sprawdzian: Człowiek i środowisko – grupa B – 4 zadania, 17 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości i pokazuje przykłady z wyjaśnieniem.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/przyroda-klasa-6-dzial-04-czlowiek-i-srodowisko-zestaw-nowa-podstawa